

Stichting Allard Pierson

Geadviseerd subsidiebedrag: € 596.100

Gevraagd subsidiebedrag: € 596.100

Over de instelling

Stichting Allard Pierson (hierna: het Allard Pierson), regionale musea en sectorcollecties, beheer, behoud en ontsluiting sectorcollecties podiumkunsten en vormgeving, Amsterdam

Het Allard Pierson beheert sinds 2013 drie collecties op het gebied van theater, muziek en vormgeving. Het gaat om de sectorcollecties van het voormalige Theater Instituut Nederland, het voormalige Muziek Centrum Nederland en het voormalige Nederlands Archief Grafisch Ontwerpers. Het betreft zowel fysiek als digitaal materiaal. Met zijn werkzaamheden ten aanzien van de collecties wil het Allard Pierson erfgoed levend houden, zodat het aan de basis kan liggen van verdere artistieke ontwikkeling en vernieuwing. De subsidie wordt aangevraagd door de Stichting Allard Pierson, een zelfstandige rechtspersoon voor het werven van fondsen voor het Allard Pierson. Het Allard Pierson zelf, ontstaan uit een samengaan van Bijzondere Collecties van de UvA en het Allard Pierson Museum, maakt deel uit van de Universiteit van Amsterdam.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.30 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Allard Pierson een subsidiebedrag toe te kennen van € 596.100.

De raad adviseert bij de subsidieverlening het volgende aandachtspunt op te nemen:

- Het Allard Pierson werkt in zijn plan geen digitaliseringsbeleid uit. Zo licht het niet toe hoe wordt besloten welke delen uit de collecties digitaal worden ontsloten of worden gedigitaliseerd en welke doelstellingen op het gebied van digitalisering het zich stelt voor de periode 2025 - 2028. Ook is het de raad onvoldoende duidelijk hoe bij het verbinden en toegankelijk maken van de digitale collecties de uitgangspunten van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed worden gehanteerd, wat een voorwaarde is van deze categorie in de Culturele basisinfrastructuur (BIS). De raad adviseert de instelling een nadere toelichting hierop te vragen ten behoeve van de monitoring in de komende periode. Als termijn voor het aanleveren hiervan stelt hij 1 januari 2025 voor.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

In de periode 2021 - 2024 krijgt het Allard Pierson voor het eerst een BIS-subsidie om de collecties podiumkunsten en vormgeving te beheren die na de opheffing van Theater Instituut Nederland, Muziekcentrum Nederland en de Stichting Nederlands Archief Grafisch Ontwerpers in 2012 waren overgedragen aan de Universiteit van Amsterdam. Delen uit de collecties zijn aan de stichting in bruikleen gegeven, delen zijn inmiddels in eigendom (zoals de collectie op het gebied van vormgeving). Het eerste doel en de BIS-opdracht van de instelling is om de collecties te beheren, te bewaren en te ontsluiten. Het gaat daarbij zowel om fysieke als om digitale collecties. Voor zover het digitale collecties betreft, dienen deze volgens de subsidieregeling duurzaam verbonden te worden en toegankelijk te worden gemaakt volgens de uitgangspunten van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed.

In zijn aanvraag presenteert het Allard Pierson zijn taken met betrekking tot de sectorcollecties in het licht van het bredere beleid van het Allard Pierson als museum, en aan zijn functie binnen de Universiteit van Amsterdam. Het Allard Pierson baseert zijn omgang met de sectorcollecties op drie pijlers: 'erfgoed' (beheer, behoud en ontsluiting van de collecties), 'museum' (het breder presenteren en creëren van meer zichtbaarheid van de collecties) en 'academie' (het academisch en educatief inbedden van de collecties). De BIS-middelen zijn voor de eerste pijler bestemd. De raad vindt het positief dat het Allard Pierson in zijn aanvraag het belang en de mogelijkheden onderstreept om via zijn museum- en onderzoeksfunctie de collecties zichtbaarder te maken voor publiek, onderzoekers en studenten, waarmee de instelling verder gaat met de collecties dan vanuit de BIS wordt gevraagd. De raad benadrukt dat hij zich niettemin beperkt tot een oordeel over de eerstgenoemde pijler, 'erfgoed', waarop hij immers zijn BIS-advies baseert.

Het Allard Pierson pakt zijn opdracht tot behoud, beheer en ontsluiting van de betreffende collecties zo goed als mogelijk op. Vanuit het besef dat collecties nooit 'af' zijn, blijft de instelling bouwen aan de collecties door zorgvuldige acquisitie en door bijvoorbeeld jaarlijks honderd nieuwe theatervoorstellingen toe te voegen aan haar (digitale) premièrendatabase. Voor een aantal muziekcollecties, zoals die van het Nederlands Jazz Archief, wordt actief geacquireerd, in 2022 bijvoorbeeld op het gebied van de wereldjazz. Daarnaast blijft de instelling delen van de collecties naar hedendaagse zienswijzen ontsluiten, recent bijvoorbeeld de Wajangpoppen uit de internationale poppencollectie.

Het besef dat archieven beweeglijk zijn en niet neutraal, deelt de raad met de instelling. De raad heeft vertrouwen in de deskundigheid en het oordeel van het

Allard Pierson bij het uitbouwen en reviseren van de collecties. Hij ziet echter ook dat het Allard Pierson scherpe keuzes moet maken in het aannemen van nieuwe archieven of in het herzien van bestaande archieven, omdat de middelen, capaciteit en fysieke ruimte beperkt zijn.

De raad merkt op dat de activiteiten ten aanzien van het beheer en behoud van de fysieke collecties, om bovenstaande redenen, hoofdzakelijk bestaan uit preventieve conservering: het scheppen van bewaaramstandigheden en het uitvoeren van activiteiten die het behoud van de tastbare collecties garanderen. Dit technische werk voert het Allard Pierson blijkens de aanvraag en eerdere bezoeken van de raad aan het depot met grote zorgvuldigheid uit. Het beheer van de collecties komt voor rekening van een klein team, bijgestaan door vrijwilligers.

Delen uit de fysieke collecties worden door het Allard Pierson gedigitaliseerd. Door het activiteitenplan heen benoemt het Allard Pierson hier enkele voorbeelden van. Zo wordt met hulp van vrijwilligers erfgoed gedigitaliseerd dat op oude geluidsdragers staat en werd in de periode 2021 - 2024 een groot aantal voorstellingsregistraties, prenten, affiches en audio-opnamen gedigitaliseerd. De raad vindt het jammer dat het Allard Pierson niet toelicht welke doelstellingen het zich op dit vlak stelt en op basis waarvan wordt besloten welke stukken uit de collecties te digitaliseren.

Het Allard Pierson licht verder in zijn plan enkele zaken toe ten aanzien van de digitale ontsluiting van de collecties. Zo werkt het Allard Pierson de Theaterencyclopedie bij, die vanuit Podiumkunst.net wordt bekostigd. De raad spreekt zijn waardering uit voor deze activiteit. Hij ziet de Theaterencyclopedie als een goed voorbeeld van een digitaal kennisplatform, waar de vele informatie die bij het Allard Pierson ligt verzameld steeds beter samenkomt. De digitale data worden binnenkort bovendien aangesloten op de digitale infrastructuur van Podiumkunst.net, waarvan het Allard Pierson een van de consortiumpartners is.

De raad mist in de aanvraag een toelichting op de wijze waarop het Allard Pierson de duurzame verbinding en het toegankelijk maken van de digitale gedeeltes van de collecties aanpakt en hoe het hierbij de uitgangspunten van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed hanteert, zoals de regeling voorschrijft. De raad kan niet uit de aanvraag opmaken tot welke overwegingen en keuzes deze uitgangspunten leiden bij het Allard Pierson. Ook blijft de in de aanvraag genoemde samenwerking binnen het Netwerk Digitaal Erfgoed zonder toelichting. De raad zou graag zien dat de instelling haar digitaliseringsbeleid nader toelicht, waarbij ze ingaat op bovengenoemde onduidelijkheden.

De raad spreekt ten slotte zijn zorgen uit over de smal belegde expertise bij de instelling. De huidige teamleider en conservatoren hebben een grote, specialistische kennis op het gebied van archivering, podiumkunsten en

vormgeving; zonder hen zouden de activiteiten van het Allard Pierson ten behoeve van de sectorcollecties onmogelijk zijn. Wanneer deze specialisten uit de organisatie vertrekken, dreigt er een grote hoeveelheid kennis uit de organisatie te verdwijnen. De raad vraagt zich af of de instelling nadenkt over de opvolging van haar specialisten door bijvoorbeeld conservatoren intern op te leiden of op een andere manier te investeren in kennisbehoud. Dit vindt de raad van groot belang.

Maatschappelijke betekenis

De maatschappelijke betekenis van collecties en archieven is volgens de raad inherent aan hun aard en functie – ze bieden professionals, onderzoekers, journalisten, docenten en studenten historische context bij actueel artistiek, journalistiek, academisch of educatief onderzoek. Om voor hedendaagse doeleinden van optimale betekenis te zijn, is het noodzakelijk collecties actueel te houden en goed doorzoekbaar te maken. Het is bovendien van belang gedateerde of pijnlijke terminologieën in zogeheten archieftoegangen te actualiseren en om te garanderen dat verschillende perspectieven worden belicht.

Het Allard Pierson toont zich hier in zijn plan bewust van. Behalve voor canonieke podiumkunsten zet het Allard Pierson zich expliciet in voor archivering en digitalisering van ‘niet-gecanoniseerde’ vormen van podiumkunst. Daarbij denkt de instelling bijvoorbeeld aan het erfgoed van makers van kleur, zoals de pioniers en voorbeelden uit het cultureel diverse theater of uit vijftig jaar hiphop. Het presenteert in zijn plan een aantal aansprekende projecten op deze gebieden. In 2021 werd een dekolonisiemedewerker aangesteld om onder andere de beschrijvingen en terminologieën te vernieuwen die in de theatercollecties worden gehanteerd.

Om (haar kijk op) de collecties fris en actueel te houden, werkt de instelling onder andere samen met een netwerk van jonge makers (Netwerk CS) en werkt ze samen met culturele partners aan podcasts, zoals de serie ‘Moet je nou ‘ns horen’ over de collectie uitvoerende kunsten. Voor de komende tijd presenteert de instelling activiteiten rond de collecties over thema’s als dekolonisatie, inclusie, gender, duurzaamheid en het klimaat.

Het Allard Pierson beschrijft voldoende hoe het zijn diversiteitsbeleid vormgeeft aan de hand van de Code Diversiteit & Inclusie. Het bestuur van de stichting ziet er zoveel als mogelijk op toe dat de BIS-opdracht is gericht op diversiteit in het programma, het publiek, personeel en partners. De medewerkers zijn in dienst van de Universiteit van Amsterdam/het Allard Pierson. Deze beide instellingen voeren een duidelijk beleid ten aanzien van de diversifiëring van personeel. Dit wordt in de aanvraag helder toegelicht aan de hand van onder andere een strategische personeelsplanning, deelname aan het initiatief ‘Musea Bekennen Kleur’ en het toegankelijk maken van werkplekken.

Het Allard Pierson licht in de aanvraag voldoende toe hoe het de kernwaarden uit de Fair Practice Code toepast, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. Er is voldoende aandacht voor sociale veiligheid op de werkvloer en voor een gezonde werkomgeving. Voor de toekomst is een uitdrukkelijk aandachtspunt om de werkdruk te verlagen. Het Allard Pierson beschrijft voldoende hoe eerlijke beloning wordt nagestreefd. De Stichting Allard Pierson heeft zelf geen personeel in dienst. De medewerkers die zich bezighouden met de sectorcollecties podiumkunsten en vormgeving zijn in dienst van de Universiteit van Amsterdam en vallen aldus onder de cao Nederlandse Universiteiten (cao VSNU). Voor opdrachten aan makers wordt de Richtlijn Kunstenaarshonoraria toegepast.

Toegankelijkheid

De collecties van Allard Pierson spreken hoofdzakelijk een (potentieel) publiek van professionals aan: onderzoekers, journalisten, studenten en podiumkunstinstituten en -makers. Zelf onderscheidt de instelling drie doelgroepen: het professionele veld (professionals uit podiumkunsten/vormgeving, journalistiek, wetenschap en onderwijs), het culturele veld (instellingen met een verantwoordelijkheid voor deelcollecties) en het geïnteresseerde veld (het bredere publiek).

De raad erkent het belang van de collecties voor deze doelgroepen, maar heeft de indruk dat de collecties op dit moment nog relatief weinig bekend, zichtbaar en toegankelijk zijn om optimaal door deze doelgroepen te worden benut. De digitale Theaterencyclopedie wordt veel geraadpleegd (zo'n 700.000 bezoeken in 2023) maar het aantal bezoekers aan het depot theater en muziek is met 100 per jaar (2023) erg laag. Veel archiefvragen worden door de instelling digitaal beantwoord; in 2023 ging het om 1.726 vragen. Omdat de fysieke collecties theater en muziek liggen opgeslagen in een buitendepot in Amsterdam-Zuidoost waar weinig bekendheid aan wordt gegeven, meent de raad dat minder belangstellenden hun weg vinden naar de collecties dan mogelijk. Ook vindt hij de digitale zichtbaarheid van de collecties beperkt.

Het Allard Pierson geeft aan dat belangstellenden digitaal en fysiek bij de collecties terecht kunnen, maar presenteert geen marketingbeleid in zijn aanvraag. Dit vindt de raad een gemis. Het gebrek aan een sterke marketing hangt volgens de raad samen met de lage beschikbare budgetten voor digitalisering en marketing (zie 'Bedrijfsmatige gezondheid'). Hierover spreekt de raad zijn zorg uit.

De instelling geeft aan te werken aan het verlagen van drempels voor belangstellenden die belemmeringen ervaren bij het bezoeken van de digitale collecties van fysieke, culturele of sociaaleconomische aard. Hiertoe heeft de instelling de toegankelijkheid van de eigen website de afgelopen periode

verbeterd in lijn met de internationale Web Content Accessibility Guidelines. Met de stichting Zonnebloem wordt in 2024 gewerkt aan het toegankelijker maken van de collecties, het gebouw (dat nu niet toegankelijk is voor mindervaliden) en de website. De raad vindt dit goede initiatieven.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening van 2022 constateert de raad dat de Stichting Allard Pierson financieel gezond is. De stichting dient een sluitende begroting in voor de periode 2025 - 2028.

Voor het beheer, het behoud en de ontsluiting van de sectorcollecties podiumkunsten en vormgeving door het Allard Pierson zijn in de periode 2025 - 2028 naast de BIS-subsidie enkele andere inkomstenbronnen relevant. De collectie en de medewerkers worden deels bekostigd door de Universiteit van Amsterdam/het Allard Pierson en door inkomsten uit private fondsen. Het beheer van de Theaterencyclopedie wordt bekostigd door Podiumkunst.net. Een tijdelijk aangestelde circusconservator en archiefmedewerker circus worden bekostigd door het circusfonds van het Amsterdams Universitair Fonds. Daarnaast profiteren de collecties indirect van beheers- en activiteitenlasten die door de Universiteit van Amsterdam en het Allard Pierson worden gedragen, zoals de kosten van het depot, huren en overige overheadkosten. In totaal gaat dit om een miljoen euro. Hieruit wordt duidelijk dat de collecties sterk profiteren van hun inbedding binnen de Universiteit van Amsterdam en het Allard Pierson.

Het valt de raad op dat de beschikbare activiteitenlasten laag zijn. Voor digitalisering is slechts 18.500 euro op jaarbasis beschikbaar – er is geen medewerker met als specialisatie digitalisering in vaste of tijdelijke dienst. Voor de website, pr en marketing is slechts 5.000 euro per jaar begroot. De raad maakt zich zorgen om de beperkte mogelijkheden die de instelling hierdoor heeft voor het breder uitdragen van het bestaan en de waarde van de collecties of voor verdergaande digitalisering.

De Stichting Allard Pierson is opgericht om fondsenwervende activiteiten te verrichten ter verwezenlijking van de doelen van het Allard Pierson. De instelling licht duidelijk toe hoe het bestuur van de stichting de Governance Code Cultuur naleeft. Om de verbinding met de universiteit te waarborgen, heeft de directeur van het Allard Pierson zitting in het bestuur. Er wordt geworven op diversiteit, maar het valt op dat de huidige samenstelling alleen genderdiversiteit laat zien en niet bijvoorbeeld ook culturele diversiteit.

Het Allard Pierson licht ook de eigen governance toe, waarbij het als onderdeel van de Universiteit van Amsterdam in overeenstemming werkt met de Code Goed

Bestuur Universiteiten en, als museum, met de Governance Code Cultuur. Deze toelichting is zeer helder.

Geografische spreiding

Het Allard Pierson is gevestigd in Amsterdam. Binnen haar categorie is de instelling de enige aanvrager.